

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2678/2023
03.04.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Милија Анђелић, адвокат из ..., против туженог „РНУКЕТ“ д.о.о. у Београду, чији је пуномоћник Миодраг Поткоњак, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 862/22 од 21.12.2022. године, у седници већа одржаној 03.04.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 862/22 од 21.12.2022. године и предмет **ВРАЋА** том суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 964/16 од 13.05.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и поништено решење туженог број ../01 од 17.06.2013. године, којим је тужилци отказан уговор о раду од 29.07.2011. године, као незаконито. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужилци на име накнаде материјалне штете због незаконитог отказа уговора о раду исплати износ од 132.564,00 динара са законском затезном каматом од 13.05.2021. године, као дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила разлику од потраживања износа на име накнаде материјалне штете због незаконитог отказа уговора о раду до износа досуђеног ставом другим изреке ове пресуде и на име законске затезне камате за период од 17.06.2013. године, као дана доношења решења о отказу уговора до 13.05.2021. године као дана пресуђења. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражено да се обавезе тужени да Републичком фонду ПИО запослених Београд, Филијала Крагујевац уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на име тужиле за период од 17.06.2013. године до правноснажности пресуде. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужилци накнади трошкове поступка у износу од 267.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 862/22 од 21.12.2022. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Крагујевцу П1 964/16 од 13.05.2021. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев

тужиље да се поништи решење туженог од 17.06.2013. године којим је тужиљи отказан уговор о раду од 29.07.2011. године и престао радни однос, као незаконито. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље да се обавезе тужени да јој на име накнаде материјалне штете због незаконитог отказа уговора о раду плати износ од 408.600,00 динара са законском затезном каматом од 17.06.2013. године, као дана доношења решења о отказу наведеног уговора до 13.05.2021. године до дана пресуђења. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да Републичком фонду ПИО запослених Београд, Филијала Крагујевац уплати доприносе за ПИО на име тужиље за период од 17.06.2013. године до правноснажности пресуде. Ставом петим изреке, обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове поступка у износу од 18.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20 и 10/23) Врховни суд је оценио да је ревизија тужиље основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била у радном односу на неодређено време код туженог по основу уговора о раду од 29.07.2011. године на пословима ... на продајном месту у ... у улици ... број .. . Решењем туженог од 17.06.2013. године, тужиљи је отказан уговор о раду од 29.07.2011. године применом члана 179. тачка 2. и 3. Закона о раду и утврђено је да јој престаје радни однос 17.06.2013. године, односно даном достављања тог решења, а због тога што је својом кривицом учинила повреду радне обавезе и то злоупотребом на штету послодавца предвиђену чланом 25. Уговора о раду, јер је 29.05.2013. године око 10 часова напустила своје радно место и што је утврђено да од 29.05.2013. године није дошла на своје радно место, а да при том није доставила послодавцу обавештење о привременој спречености за рад и то у складу са чланом 103. став 1. Закона о раду.

Дана 29.05.2013. године тужиља је радила у првој смени, када је и отворила продајно место, а у 09 часова и 09 минута јавила се свом непосредном руководиоцу ББ који је око 10 часова дошао на продајно место и констатовао да су врата била закључена, укључени телевизори, па како се тужиља није вратила на радно место, позвао је два запослена, након чега су заједно ушли у просторије туженог, извршили савјештење благајне и наведени записник је достављен централи у Београду. Тужиља је у том периоду обављала послове одговорног благајника рачунополагача. У телефонском разговору, који је уследио након уласка запослених у просторије кладионице, тужиља је руководиоцу рекла да кључ може да преузме од њеног супруга. Како тужиља није дошла на посао ни 30.05.2013. године и није одговарала на позиве руководиоца, нити се јавила, руководиоца је обавестио централу у Београду. Лекар – гинеколог коме се тужиља јавила 31.05.2013. године, констатовао је трудноћу и отворио трудничко боловање почев од 31.05.2013. године. У извештају о привременој спречености за рад од 24.06.2013. године је наведено да је привремено спречена за рад дана 31.05.2013. године, а у извештају о привременој спречености за рад од 24.06.2013. године наведено је да је привремено спречена за рад у периоду од 01.06.2013. године

до 29.06.2013. године који је доставила факсом дана 25.06.2013. године на број који није број факса туженог. Тужилја је упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду од 31.05.2013. године примила на шалтеру поште дана 03.06.2013. године, на које разлоге се није изјаснила.

Тужилји је престао радни однос 26.06.2013. године када је решење о отказу уговора о раду преузела са огласне табле, на којој је решење било истакнуто 17.06.2013. године у кладионици у којој је радила. Решењем Министарства рада, запошљавања и социјалне политике од 11.01.2014. године, одбијена је жалба туженог изјављена против решења инспектора рада Министарства рада, запошљавања и социјалне политике којим је одложено извршење отказа уговора о раду до доношења одлуке суда (са образложењем да је запосленој стављена на терет повреда радне обавезе која није утврђена чланом 25 уговора о раду, нити одредбом члана 50 Правилника о раду, с позивом и на одредбу чланан 187. став 1. Закона о раду). На основу обрачуна средстава за мај 2013. године утврђено је да је зарада тужилје у том месецу требало да износи 22.094,00 динара.

Првостепени суд је, имајући у виду утврђено чињенично стање пред тим судом, закључио да је оспорено решење о отказу уговора о раду незаконито с обзиром на то да је тужилја контактирала непосредно претпостављеног ББ дана 29.05.2013. године којом приликом га је обавестила да се не осећа добро, а дана 31.05.2013. године, по сазнању за трудноћу, предала истом лицу писмену потврду о отварању боловања, на који начин је послодавац обавештен како о привременој спречености за рад, тако и о постојању околности (трудноће) услед које се послодавцу изричито забрањује отказивање уговора о раду запосленом у смислу одредбе члана 187. став 1. Закона о раду. Зато је усвојен тужбени захтев, поништено као неказонито оспорено решење и обавезан тужени да тужилји исплати износ од 132.564,00 динара применом члана 191. став 4. Закона о раду.

Другостепени суд је на чињенично стање утврђено пред тим судом након одржане расправе на основу члана 383. став 4. ЗПП, закључио да је тужбени захтев тужилје неоснован. Другостепени суд налази да је тужилја напустила радно место и неоправдано изостала са посла три радна дана узастопно, да о чињеници да је у другом стању није обавестила послодавца у року од три дана од тренутка када је напустила радно место (29.05.2013. године), нити је доставила одговарајуће потврде лекара о постојању околности о привременој спречености за рад (трудноћи) у року од 30 дана од дана престанка радног односа (26.06.2013. године), а извештај о привременој спречености за рад од 24.06.2013. године за дан 31.05.2013. године и извештај о привременој спречености за рад од 24.06.2013. године за период од 01.06.2013. године до 29.06.2013. године, доставила је факсом на број који није број факса туженог дана 25.06.2013. године, при чему је дана 03.06.2013. године примила упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду, на које разлоге се није изјаснила. Током поступка је утврђено да је тужилја била у другом стању у тренутку кад јој је престао радни однос, међутим према становишту другостепеног суда, у конкретном случају се не могу применити одредбе закона које се односе на посебну заштиту од отказа уговора у раду, с обзиром на то да тужилја није испоштовала рок од 30 дана од дана престанка радног односа за достављање одговарајуће потврде лекара о постојању околности које су предвиђене чланом 187. став 1. Закона о раду, због чега налази да је решење о отказу уговора о раду законито.

Такав закључак и правно становиште другостепеног суда за сада се не може прихватити. По оцени Врховног суда основани су ревизијски наводи тужиле да је због погрешне примене материјалног права од стране другостепеног суда чињенично стање остало непотпуно и погрешно утврђено.

Према одредби члана 187. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/2005...32/2013), који је био у примени у време отказа уговора о раду тужиле, за време трудноће, породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета послодавац не може запосленом да откаже уговор о раду (став 1.), решење о отказу уговора о раду је ништаво ако је на дан отказа уговора о раду послодавцу било познато постојање околности из става 1. овог члана или ако запослени у року од 30 дана од дана пријема отказа обавести послодавца о постојању околности из става 1. овог члана и о томе достави одговарајућу потврду овлашћеног лекара или другог надлежног органа.

Имајући у виду наведену законску одредбу, у конкретном случају околност да ли је у року од 30 дана од дана пријема отказног акта од стране тужиле, туженом било познато да је одсуствовала са рада због трудноће, односно сазнање да је трудноћа разлог тужилине спречености за рад и да ли је тужилца о томе доставила одговарајућу потврду овлашћеног лекара или другог надлежног органа, су релевантне чињенице од значаја за примену члана 187. Закона о раду.

При опредељењу да се пред другостепеним судом понове већ изведени докази, другостепени суд у складу са одредбом члана 383. став 4. ЗПП, заказује расправу пред другостепеним судом, позива странке, као и оне сведоке за које одлучи да се саслушају, ако сматра да је првостепени суд погрешно оценио изјаву странке и исказе појединих сведока на којим доказима је засновао утврђење о каквој битној чињеници.

У конкретном случају другостепени суд је, у складу са својим овлашћењима, поново извео све доказе који су изведени у првостепеном поступку и непосредно саслушао тужилу у својству парничне странке и сведока ББ. Иако суд није одредио на које околности изводи доказ саслушањем тужиле и наведеног сведока, из садржине њихових изјава произилази да су се пред судом изјашњавали управо на околности и чињенице које су битне за доношње одлуке и правилну примену одредбе члана 187. Закона о раду.

Другостепени суд није прихватио изјаву тужиле саслушане као странка у поступку у погледу места и времена обавештавања и достављања, односно предаје потврде о привременој спречености за рад непосредном руководиоцу ББ и тиме сазнању туженог о њеној трудноћи у законом предвиђеном року. Из садржине исказа саслушаног сведока ББ, произилази да је сазнао да је тужилца у другом стању 20-30 дана након дана када је тужилца напустила радно место, тако што је супруг тужиле у локалу (кладионици) у којој се налазио, оставио папир (дознаке) на сто и отишао, а на коме је био уписан датум после 20. јуна и односио се на то да се тужилци одобрава боловање од 29.05.2013. године. Другостепени суд није прихватио у наведеном делу исказ сведока, а разлози на којима заснива оцену тог доказа је доследна тврдња сведока током целог поступка да од 29.05.2013. године никакав контакт са тужилом није имао иако је звао телефоном, да му се она није јављала, те да се о пријему дознака и

отварању боловању није прецизно изјашњавао, већ контрадикторно, имајући у виду навод да је дознаке примио 20 до 30 дана од дана када је напустила радно место, што би одговарало почетку јула 2013. године, а затим да је на дознакама био неки датум издавања после 20. јула (иако је према садржају исказа сведока на записнику о расправи пред другостепеним судом од 21.12.2022. године уписан навод „после 20. јуна“), при том имајући у виду да се дознаке издају приликом закључења боловања, услед чега налази да тужилца није доказала да је послодавац имао сазнања и да је доставила доказ о наведеним околностима у законом предвиђено року.

С обзиром на све наведено, изнет чињенично-правни закључак се не може прихватити. Наиме, и тужилца и сведок саслушани пред другостепеним судом, изјаснили су се о предаји непосредном руководиоцу, односно пријему доказа о разлозима привремене спречености за рад (што је била уобичајна пракса код туженог). С тим у вези, уколико је тужилца напустила посао 29.05.2013. године, те да је од тада након 20-30 дана непосредни руководиоца (сведок) сазнао и предат му је доказ о привременој спречености за рад (извештај од 24.06.2013. године), а да је тужилци радни однос престао 26.06.2013. године, то је другостепени суд пропустио да разјасни и утврди релевантне чињенице за правилно одлучивање у овој правној ствари, да ли је тужилца у року од 30 дана од дана пријема отказног акта обавестила послодавца и предала доказе о разлозима спречености за рад услед трудноће.

Осим тога, решење о отказу је засновано на чињеници напуштања радног места 29.05.2013. године, као повреди радне обавезе прописане чланом 25. Уговора о раду. Међутим, изостала је у потпуности и оцена да ли у понашању тужилце критичном приликом, одговара наведена одредба уговора о раду и прописане повреде радних обавеза релевантних за престанак радног односа, при том имајући у виду да другостепени суд налази да је неоправдано изостала са посла три радна дана узастопно, а да је тужилца указивала да је 30.05.2013. године по распореду имала слободан дан. Из изнетих разлога побијана одлука је морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање.

У поновном поступку другостепени суд ће отклонити указане неправилности, имајући у виду и примедбе и налоге из решења Врховног касационог суда Рев2 1900/2016 од 04.05.2017. године и Рев2 1993/2018 од 27.02.2020. године по којима није поступљено, па ће правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка по жалби, јер зависи од исхода поступка по жалби.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**